

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑΣ ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

Αθήνα 26-4-2024
Αριθμ. Πρωτ:2923/2024
Αριθμ. Γνωμ.: 4

Τμήμα Διοίκησης
& Προσωπικού
Τηλ: 210-6411526

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ

ΘΕΜΑ: «Αίτηση ελέγχου συνταγματικότητας του ν. 5089/2024» (ΦΕΚ 27 Α΄/16-2-2024).

Με την από 16-4-2024 αίτηση, εγχειρισθείσα στην Εισαγγελία του Α.Π. στις 16-4-2024, ..., Δικηγόρος Αθηνών (ΑΜ.....), αιτείται την γνωμοδότησή μας περί της αντισυνταγματικότητας του ν. 5089/2024 (ΦΕΚ 27 Α΄/16-2-2024) «Ισότητα στον πολιτικό γάμο, τροποποίηση του Αστικού Κώδικα σε άλλες διατάξεις», δυνάμει του οποίου, εκτός των άλλων, αναγνωρίσθηκε η δυνατότητα σύναψης γάμου και σε πρόσωπα του ίδιου φύλου.

Επί του ως άνω ερωτήματος, εκθέτουμε, εν συντομία, τα ακόλουθα:

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 29 παρ. 2 του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών (ν. 4938/2022, όπως ισχύει), «Οι εισαγγελείς γνωμοδοτούν σε νομικά ζητήματα, που δεν έχουν εισαχθεί στα

δικαστήρια, όταν τους υποβάλλουν ερωτήματα που αντιμετωπίζουν στην εκτέλεση των καθηκόντων τους: α. όσοι αναφέρονται στην περ. β΄ της παρ. 5 του άρθρου 28, β. οι υπηρεσίες του Δημοσίου και των νομικών προσώπων δημόσιου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) σχετικά με την ερμηνεία και εφαρμογή της ποινικής νομοθεσίας. Ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου γνωμοδοτεί και σε νομικά ζητήματα γενικότερου ενδιαφέροντος.». Περαιτέρω, η γνωμοδοτική αρμοδιότητα του Εισαγγελέα του Αρείου, συνίσταται στη διατύπωση της γνώμης του γενικώς και αφηρημένως ως προς την αμφιλεγόμενη έννοια διατάξεων νόμων επί ζητημάτων γενικότερου ενδιαφέροντος και πάντως όχι επί υποθέσεων επί των οποίων επελήφθησαν οι αρμόδιες δικαστικές και εισαγγελικές αρχές ή επί θεμάτων που απασχόλησαν ή πρόκειται να απασχολήσουν τα δικαστήρια ή τα δικαστικά συμβούλια προς αποφυγή επηρεασμού της κρίσης τους ενόψει μάλιστα των προβλεπόμενων ενδίκων μέσων και βοηθημάτων (ενδεικτικά: ΓνωμΕισΑΠ 20/2021 (Λ. Σοφουλάκη), 15/2021 και 10/2018 (Δ. Παπαγεωργίου), 10/2020 (Π. Μπρακουμάτσου). Η πάγια αυτή θέση της Εισαγγελίας του Αρείου Πάγου ως προς τον περιορισμό του εύρους της Γνωμοδοτικής της αρμοδιότητας με βάση την προδιαληφθείσα διάταξη του άρθρου 29 παρ. 2 του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών (ν. 4938/2022), συνδυάζεται και με την παραδοχή, ότι το αντικείμενο της Γνωμοδότησης του Ανώτατου Εισαγγελέα, πρέπει να αφορά ευρύτερες κατηγορίες προσώπων, αφού μόνον τότε πρόκειται περί νομικού ζητήματος που παρουσιάζει γενικότερο ενδιαφέρον (ΓνωμΕισΑΠ 1/2005 (Β. Μαρκή), 10/2018 (Δ. Παπαγεωργίου), για τον οποίο λόγο, και δεν υφίσταται τέτοια αρμοδιότητα επί

υποβολής μεμονωμένων ερωτημάτων ιδιωτών (ΓνωμΕισΑΠ 12/2020 (Λ. Σοφουλάκη), έστω και αν αυτοί είναι επαγγελματίες νομικοί, (Δικηγόροι, κλπ).

Κάθε νόμος, μετά την ψήφισή του από τη Βουλή των Ελλήνων, από την έναρξη της ισχύος του, είναι εξοπλισμένος με (μαχητό) τεκμήριο συνταγματικότητας, καθόσον «εμπεριέχει ερμηνεία του Συντάγματος» [Αρ. Μάνεσης: Συντ. Δίκαιο (1980), σελ. 191-2], ενώ έλεγχο ουσιαστικής συνταγματικότητας αυτού, ήτοι έρευνα περί αντίθεσης των διατάξεων αυτού προς το πνεύμα και τις διατάξεις του Συντάγματος και ιδίως εκείνων που σχετίζονται με τα θεμελιώδη δικαιώματα, δύνανται να ασκήσουν, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 93 παρ. 4, 94 και 95 του Συντάγματος, που ρυθμίζουν τον δικαστικό έλεγχο της νομιμότητας των πράξεων των διοικητικών αρχών, κατ' αρχήν, τα όργανα της εκτελεστικής λειτουργίας (διοικητικά όργανα), τα οποία, εάν θεωρήσουν προδήλως αντισυνταγματικές τις σχετικές διατάξεις, μπορούν να αρνηθούν την εφαρμογή τους, της σχετικής κρίσεως της Διοικήσεως τελοούσης, βεβαίως πάντοτε, υπό την εγγύηση του δικαστικού ελέγχου (ΣτΕ 2087/2008).

Επίσης, από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 93 παρ. 4 και 87 παρ. 2 του Συντάγματος προβλέπεται ο υποχρεωτικός παρεμπόπτων έλεγχος της ουσιαστικής συνταγματικότητας των νόμων από κάθε Δικαστή (διάχυτος έλεγχος), ο οποίος διενεργείται από όλες τις κατηγορίες και τις βαθμίδες των Δικαστηρίων (Διοικητικά – Πολιτικά – Ποινικά / Πρωτοβάθμια – Δευτεροβάθμια – Ακυρωτικά Δικαστήρια), όχι όμως αφηρημένα, αλλά πάντοτε με την ευκαιρία και στα πλαίσια της συγκεκριμένης διαφοράς, που καλούνται κάθε φορά να επιλύσουν (Β. Σκουρής – Ε. Βενιζέλος: «Ο δικαστικός έλεγχος της συνταγματικότητας των νόμων», σελ. 51).

Συνακόλουθα, η έκφραση Γνώμης του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου επί του ανωτέρω θέματος με τη μορφή της κατά το άρθρο 29 παρ. 2 του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών (ν. 4938/2022) Εισαγγελικής Γνωμοδότησης, δεν είναι επιτρεπτή, καθόσον τίθεται από μέρους μεμονωμένου ιδιώτη (Δικηγόρου εν προκειμένω) και αφορά νομικούς προβληματισμούς του ίδιου, σχετικά με το ν. 5089/2024.

Τέλος, ανεξαρτήτως του μη επιτρεπτού γνωμοδότησης, δέον να σημειωθεί εν προκειμένω ότι η Επιστημονική Υπηρεσία της Βουλής των Ελλήνων (άρθρ. 65 παρ. 5 Συντάγματος και 160 επ. του Κανονισμού της Βουλής), στα πλαίσια του γνωμοδοτικού προελέγχου επί του νομοσχεδίου περί «Ισότητας στον πολιτικό γάμο, τροποποίησης του Αστικού Κώδικα σε άλλες διατάξεις», με την αντίστοιχη Έκθεσή της, γνωμοδότησε ότι με την επέκταση της δυνατότητας σύναψης γάμου και σε πρόσωπα του ίδιου φύλου, το νομοσχέδιο υλοποιεί τη συνταγματική αρχή της ελευθερίας (άρθρο 5 παρ. 1 Συντ.) και τη συνταγματική αρχή της ισότητας (άρθρο 4 Συντ.), καθώς επίσης ότι κατ' εφαρμογή του άρθρου 21 παρ. 1 του Συντάγματος, οι νέες ρυθμίσεις οργανώνουν μορφές έννομης αναγνώρισης και προστασίας και σε άλλες περιπτώσεις σχέσεων που εμπίπτουν στην έννοια της οικογένειας, σύμφωνα και με την πάγια νομολογία του ΕΔΔΑ. Επιπλέον, το Συμβούλιο της Επικρατείας, επιβεβαιώνοντας τη συμβατότητα της καθιέρωσης του συμφώνου συμβίωσης, ανεξαρτήτως φύλου των μερών, (ν. 4356/2015), με το άρθρο 21 του Συντάγματος, δέχθηκε ότι η εν λόγω συνταγματική διάταξη έχει προεχόντως κατευθυντήριο χαρακτήρα και ερμηνεύεται σε συνδυασμό με τις συνταγματικές αρχές της ελεύθερης

ν

ανάπτυξης της προσωπικότητας, της ισότητας και της προστασίας της ιδιωτικής ζωής (ΣτΕ Γ' 2003/2018).-

ο

Αντεισαγγελέας του Αρείου Πάγου

ΧΡΗΣΤΟΣ Δ. ΜΠΑΡΔΑΚΗΣ

Κοινοποίηση.:

- 1) κ.κ. Εισαγγελείς Εφετών της Χώρας και δι' αυτών στους κ.κ. Εισαγγελείς Πρωτοδικών της Περιφέρειάς τους.
- 2) κ. ...., Δικηγόρο ..... ((Α.Μ. ....))